

Oświadczenie organizacji społecznych po wyborach parlamentarnych 2023

17 października Państwowa Komisja Wyborcza ogłosiła wyniki wyborów parlamentarnych.

Zjednoczona Prawica z wynikiem 35% głosów nie uzyskała wystarczającego poparcia do dalszego sprawowania władzy. Większy mandat zaufania uzyskały trzy ugrupowania pozostające do tej pory w opozycji: KO, Trzecia Droga i Nowa Lewica, na które zagłosowało 54% wyborczyń i wyborców.

W wyborach udział wzięło 74% osób uprawnionych do głosowania, w tym niemal 70% ludzi młodych. Tak wysoka frekwencja nie tylko ustanowiła rekord w historii demokratycznej Polski, ale włączyła nas do czołówki 5 krajów europejskich o najwyższej frekwencji wyborczej. To wielki sukces społeczeństwa obywatelskiego i poważne zobowiązanie dla tych, którzy obejmą teraz władzę.

Zakończył się okres wielkiej mobilizacji społeczeństwa obywatelskiego wokół najważniejszego aktu demokracji parlamentarnej, jakim są wybory powszechne. Polki i Polacy potwierdzili swoje przywiązanie do demokracji, wolności i swobód obywatelskich, prawa do decydowania kto i jak w ich imieniu będzie rządził. Świadczy o tym nie tylko rekordowa frekwencja, ale i bezprecedensowe zaangażowanie dziesiątek organizacji społecznych i wielu tysięcy ludzi w działania na rzecz równych, powszechnych i uczciwych wyborów, prowadzone w okresie przedwyborczym i w samym dniu wyborów.

Monitorowanie prawa i procesu wyborczego, sposobu organizacji wyborów, prowadzenia i finansowania kampanii przez komitety wyborcze, obserwacja oddawania i liczenia głosów, akcje edukacyjne i informacyjne, społeczne kampanie zachęcające do udziału w głosowaniu – wszystkie te działania są dowodem obywatelskiej dojrzałości i odpowiedzialności. Są też wyrazem skuteczności solidarnej współpracy organizacji społecznych.

Organizacje społeczne, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym, sformułowały i przedstawiły również ponadpartyjne, obywatelskie propozycje zmian prawnych i konkretnych polityk społecznych w obszarze przywracania praworządności, ochrony praw kobiet, mniejszości, osób z niepełnosprawnościami, klimatu i środowiska, oświaty, kultury, mediów publicznych, aktywności społecznej. Działanie to wypływało z poczucia odpowiedzialności za kształt i przyszłość polskiego państwa i integralność naszej wspólnoty. Pokazaliśmy, że mamy pomysł na Polskę, w której każda i każdy może czuć się u siebie i uczestniczyć w tworzeniu dotyczących go rozwiązań; że potrafimy zainspirować ugrupowania polityczne do dialogu i programowej debaty.

Wybory, jak wskazywaliśmy w publikowanych przez nas stanowiskach, apelach, analizach i raportach, zorganizowane i prowadzone były w sposób niezapewniający równych praw i możliwości wszystkim ugrupowaniom. Zjednoczona Prawica wprowadziła w ostatniej chwili zmiany dające jej przewagę wyborczą. Dla osiągnięcia politycznych korzyści zarządziła w dniu wyborów ogólnokrajowe referendum, będące w istocie plebiscytem poparcia dla jej polityk, narzędziem dyskredytowania konkurentów. Na niespotykaną w Polsce skalę wykorzystywała w kampanii instytucje i zasoby państwowe, w tym publiczne media, Poczta Polską i spółki Skarbu Państwa na czele z Orlenem. Funkcjonariusze rządowi i polityczni nominaci nadużywali swojej pozycji do prowadzenia kampanii oraz atakowania i oczerniania politycznych oponentów.

Mimo tych wszystkich zabiegów zdecydowana większość Polek i Polaków opowiedziała się przeciw kontynuacji rządów Zjednoczonej Prawicy, obdarzając zaufaniem trzy ugrupowania opozycyjne. Wysoka frekwencja wyborcza nie przełożyła się na równie liczne uczestnictwo w zarządzonym w dniu wyborów ogólnopolskim referendum. 40% udział w referendum przesądził o niewiążącym charakterze jego wyników.

Przed nami okres formowania nowego parlamentu i tworzenia rządu. Jako organizacje społeczne działające na rzecz rozwoju demokracji, ochrony praw człowieka oraz budowy silnego społeczeństwa obywatelskiego oczekujemy, że większość parlamentarna i rząd utworzony przez zwycięskie ugrupowania będą realizować swoje wyborcze zapowiedzi i zobowiązania: przywracania praworządności, odbudowy demokratycznych struktur państwa, wprowadzania polityk służących rozwojowi kraju i sprawiedliwości społecznej oraz reform odpowiadających na cywilizacyjne wyzwania XXI wieku, w tym wyzwania klimatyczne, środowiskowe i demograficzne. Liczymy, że będą czynili to z poszanowaniem prawa oraz praw wszystkich osób, w tym praw kobiet, dzieci, mniejszości, osób narażonych na dyskryminację i wykluczenie, w zgodzie z Konstytucją, z troską o wszystkich mieszkańców i mieszkanki naszego kraju, również tych, którzy głosowali na inne ugrupowania lub nie poszli do wyborów.

Wynik wyborów stawia przed organizacjami społeczeństwa obywatelskiego zadanie dalszej pracy na rzecz wzmocnienia, zakorzenienia i odnowy demokracji, ochrony praworządności, promocji wartości europejskich, zwiększania aktywności obywatelskiej, szczególnie wśród ludzi młodych, którzy pokazali w dniu wyborów swoją wolę udziału w życiu publicznym i gotowość do konstruktywnej debaty. Musimy dać im głos i przestrzeń działania i wpływu na rzeczywistość społeczną i polityczną. Musimy też szukać dialogu i porozumienia z osobami o odmiennych poglądach, działać na rzecz budowy solidarności i wzajemnego zaufania, wzmocnienia więzi społecznych, solidarnego stawiania czoła cywilizacyjnym wyzwaniom, odrodzenia wspólnoty.

Jako organizacje społeczeństwa obywatelskiego będziemy wskazywać błędy, nieprawidłowości i niedostatki publicznych polityk, domagać się ich naprawy i proponować możliwe rozwiązania. Będziemy monitorować działania władz publicznych i zarządzanych przez nie instytucji. Będziemy

krytykować, protestować i interweniować, kiedy lamane będzie prawo, podważane zasady demokracji, odbierane lub ograniczane nasze obywatelskie prawa. Taka jest rola i zadanie niezależnego społeczeństwa obywatelskiego, które tworzy fundament silnej demokracji.

Dziękujemy wszystkim, którzy z nami działali i działają. Przed nami wybory samorządowe i wybory europejskie. Od nas również zależy, czy uda nam się wzmocnić polską samorządność i nasze miejsce i rolę w europejskiej wspólnocie.

Pod oświadczeniem podpisali się:

1. Akcja Demokracja
2. Alliance4Europe
3. Amnesty International Polska
4. Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych
5. Edukacja w Działaniu
6. Edukacyjna Fundacja im. Romana Czerneckiego
7. Fundacja Civis Polonus
8. Fundacja CultureLab (Mapuj Pomoc)
9. Fundacja dla Polski | Fundusz Obywatelski im. Henryka Wujca
10. Fundacja EduTank
11. Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
12. Fundacja Feminoteka
13. Fundacja Greenmind
14. Fundacja im. Stefana Batorego
15. Federacja Konsumentów
16. Fundacja Kongres Obywatelskich Ruchów Demokratycznych
17. Fundacji Kultura Liberalna
18. Fundacja Lasy i Obywatel
19. Fundacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny FEDERA
20. Fundacja na rzecz Praw Ucznia
21. Fundacja Nowej Kultury Bęc Zmiana
22. Fundacja OFF school
23. Fundacja ONI
24. Fundacja Ośrodka KARTA
25. Fundacja Panoptykon
26. Fundacja Pole Dialogu
27. Fundacja Przestrzeń dla edukacji
28. Fundacja Res Publica
29. Fundacja Rodzić po Ludzku
30. Fundacja Rozwój TAK – Odkrywki NIE
31. Fundacja Stocznia

32. Fundacja Szkoła Liderów im. Z. Pelczyńskiego
33. Fundacja Szkoły w Chmurze
34. Fundacja Teach for Poland
35. Fundacja Varia Poznania
36. Fundacja Widzialne
37. Fundacja Wolności
38. Fundacja “Wolne Sądy”
39. Helsińska Fundacja Praw Człowieka
40. Inicjatywa “Nasz Rzecznik”
41. Inicjatywa obywatelska “Chcemy całego życia!”
42. Inicjatywa Wiosna Bez Barrier
43. Inicjatywa “Wolna Szkoła”
44. Inicjatywa Wschód
45. Instytut Spraw Publicznych
46. Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS
47. Instytut Bezpieczeństwa Społecznego
48. Kampania Przeciw Homofobii
49. Klub Inteligencji Katolickiej w Warszawie
50. Koalicja Klimatyczna
51. Komitet Obrony Demokracji
52. Konsorcjum Migracyjne
53. Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej
54. Krytyka Polityczna (Stowarzyszenie im. Stanisława Brzozowskiego)
55. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych OFOP
56. Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie “Niebieska Linia” Instytut Psychologii Zdrowia PTP
57. Ogólnopolski Strajk Kobiet
58. Ośrodek Działań Ekologicznych “Źródła”
59. Otwarta Rzeczpospolita – Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii
60. Pracownia na rzecz Wszystkich Istot
61. Polska Fundacja im. Roberta Schumana
62. Polskie Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka
63. Protest z Wykrzyknikiem
64. Ruch Społeczny Obywatele dla Edukacji
65. Ruch społeczny NIE dla chaosu w szkole
66. SOS dla Edukacji
67. Sieć Obywatelska Watchdog Polska
68. Stowarzyszenie BoMiasto
69. Stowarzyszenie dO!PAmina lab
70. Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA
71. Stowarzyszenie Inicjatywa Kobiety Piaseczno

72. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
73. Stowarzyszenie Prokuratorów Lex Super Omnia
74. Stowarzyszenie Tkalnia
75. Społeczne Towarzystwo Oświatowe STO
76. Stowarzyszenie Umarłych Statutów
77. Wałbrzyska Rada Kobiet
78. Wielkopolska Rada Koordynacyjna Związek Organizacji Pozarządowych
79. Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych (WRZOS)
80. Związek Stowarzyszeń Forum Lubelskich Organizacji Pozarządowych
81. Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć